

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

БАРАНОВА КАРИНА ІГОРІВНА

УДК 338.432:631.115

**Реферат
дипломної магістерської роботи**

**УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ
АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПРИ
ВИРОЩУВАННІ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і адміністрування»)*

Харків – 2018

Дипломна магістерська робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат наук з державного управління, доцент,
**Белоусова Олена
Станіславівна,**
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка,
доцент кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту.

Захист відбудеться 17 грудня 2018 р. на засіданні екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою: 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Перехід України до ринкових умов господарювання, обумовлюють необхідність підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки у цілому, окремих агровиробників і видів продукції.

Реформування аграрного сектора на засадах приватної власності визначається винятковим значенням аграрного підприємства у забезпеченні сталого розвитку аграрного ринку, здійсненні зовнішньоекономічних зв'язків, формування продовольчої безпеки держави. Разом з тим, чимало реформованих за часів ринкової економіки аграрних підприємств залишаються неконкурентоспроможними та збитковими, конкурентоспроможність окремих видів продукції знижується.

Основною передумовою розв'язання цієї проблеми є ефективна організація та висока культура виробництва, підвищення інвестиційної привабливості галузі, рівноправний доступ до ресурсів, сприятлива цінова кон'юнктура, дотримання належного рівня конкурентоспроможності продукції на цільових ринках її збуту, державна підтримка вітчизняного товаровиробника.

Основу сільськогосподарського виробництва в Україні складає зернове господарство. Воно є постачальником сировини для промислової переробки, для виробництва основних цінних продуктів харчування людей, для відгодівлі сільськогосподарських тварин. Розвинене зернове виробництво забезпечує значні надходження від експорту як для окремих сільськогосподарських товаровиробників, так і для держави у цілому. Підвищення конкурентоспроможності

зерна на вітчизняному та світовому ринках сільськогосподарської продукції має сприяти покращанню ситуації в аграрному секторі економіки України.

Теоретичним надбанням підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції, в тому числі і зернової, є наукові праці вітчизняних вчених економістів таких як: В. Бойка, О. Єрмакова, М. Калінчика, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, П. Саблука, Л. Худолій, О. Царенка, О. Шпичака, В. Юрчишина та інші. Дослідження всіх цих вчених пов'язанні з вивчення та аналізом економічної ефективності сільськогосподарського виробництва та пошук шляхів щодо її збільшення. Однак в цих роботах не приділяється значна напрямкам підвищення конкурентоспроможності, тому ця тема є актуальною для дослідження в моїй дипломній роботі.

Метою досліджень дипломної роботи є обґрунтування теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств при вирощуванні озимої пшениці.

Завдання, які необхідно вирішити, на основі поставленої мети:

- узагальнити й уточнити сутність категорії «конкурентоспроможність продукції»;
- оцінки сучасного стану галузі в умовах ринкових відносин;
- вивчення літератури з питань управління конкурентоспроможності на підприємствах;
- ознайомлення з досвідом країн у вирішенні проблем галузі рослинництва;
- вивчення організаційно-економічної характеристики підприємства;

- визначення впливу факторів на обсяг виробництва продукції;
- виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення виробництва продукції;
- оцінка можливостей підприємства щодо впровадження виявлених резервів збільшення виробництва озимої пшениці;
- Обґрунтувати стратегічні пріоритети підвищення рівня конкурентоспроможності виробництва та реалізації озимої пшениці;
- пошук шляхів підвищення конкурентоспроможності досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є формування та підвищення конкурентоспроможності досліджуваного підприємства при вирощуванні озимої пшениці.

Предметом дослідження є теоретичні, аналітико-дослідницькі та проектно-рекомендаційні аспекти проблеми вдосконалення управління конкурентоспроможністю.

Методика дослідження включає систему статистико-економічних методів в поєднанні з теоретичними аспектами формування шляхів удосконалення менеджменту. В процесі виконання дослідження використовувались наступні методи: абстрактно-логічний (вивчення теорії, пошук шляхів вдосконалення менеджменту, формулювання висновків); графічний (наочного зображення схем руху агрегату, способів сівби та садіння сільськогосподарських культур); статистико-економічний (аналіз розвитку і оцінка ефективності галузі зерновиробництва); розрахунково-конструктивний (обґрунтування і розрахунок натуральних і вартісних показників виробничих витрат на вирощування зернобобових і технічних культу); системного та

порівняльного аналізу (аналіз розвитку господарства по рокам); та ін. Достовірність результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень були річні звіти досліджуваного підприємства, нормативні акти України, матеріали Державної служби статистики України, спеціальна економіки література, довідково-інформаційні матеріали, літературні джерела з агробізнесу, менеджменту в сільському господарстві, матеріали періодичних видань, результати власних спостережень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні шляхів підвищення конкурентоспроможності господарства. А саме:

- покращення ресурсного забезпечення виробництва продукції рослинництва;
- виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення виробництва озимої пшениці;
- розроблення більш ефективної технологічної карти вирощування озимої пшениці;
- удосконалення виробничої, організаційної та управлінської структури в досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів. Магістерська робота виконана на замовлення досліджуваного підприємства. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані на створення і ефективне функціонування виробничо-комерційної діяльності господарства та на прийняття конкретних управлінських рішень щодо розробки шляхів впровадження та вдосконалення менеджменту підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень є основою для підвищення управління

конкурентоспроможністю господарства. Результати досліджень опубліковані в Віснику СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ в 2018 році, в матеріалах ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» м. Харків, 2018р. та в матеріалах Х Міжнародної науково-практичної конференції «Формирование организационно-технических условий эффективного функционирования АПК», (2018г., г. Минск, Беларусь)

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Вона виконана на 112 сторінках комп'ютерного тексту, містить 24 таблицю та 5 рисунків. Список використаних джерел налічує 52 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретично-методичні основи управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства та його продукції» розглянуто: конкурентоспроможність продукції та підприємства: сутність та співвідношення; забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку сільського господарської продукції та послуг; методичні підходи та прийоми оцінки конкурентоспроможності.

У другому розділі «Оцінка рівня конкурентоспроможності досліджуваного підприємства та його продукції на цільових ринках» розглянуто: загальні показники економічної ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємства та їх динаміка; оцінка існуючого рівня ефективності та продуктивності функціонування підприємства та його фінансових ресурсів; ефективність виробництва та реалізації озимої пшениці на підприємств.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення управління конкурентоспроможністю продукції досліджуваного підприємства» розглянуто: перспективні напрями вдосконалення управління конкурентоспроможністю продукції підприємства; шляхи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах стабілізації його економічного розвитку; підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі підвищення ефективності виробництва озимої пшениці.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши господарську діяльність, можна зробити висновок, що досліджуване підприємство, рентабельне та має перспективи для подальшого розвитку.

1. Провідне місце в складі товарної продукції займає продукція рослинництва — 99,1 %, з них 27,1% досліджувана озима пшениця.

2. У досліджуваному підприємстві середній рівень спеціалізації, з виробничим напрямком на виробництво зернових, зернобобових та соняшника.

3. Площа сільськогосподарських угідь за останні три роки суттєвих змін не зазнала, також площа зернових і зернобобових культур та соняшнику у 2016р. у порівнянні з 2014р. зменшилась відповідно на 12% і 33,1%. Валова і товарна продукція у 2016р. у порівнянні з 2014р. збільшилась відповідно на 144,6% і 58,4%. Середньорічна чисельність працівників у 2016р. у порівнянні з 2014р. зменшилась на 11,8 %. Суттєвих змін зазнала вартість основних виробничих фондів, 2016р. у порівнянні з 2014р. вона збільшилася з 14813 тис. грн. до 25997,5 тис. грн., або на 75,5 %, ці зміни призвели відповідно до збільшення вартості машин і обладнання це пов'язане з тим що підприємство придбало нову техніку для обробітку ґрунту а також зернозбиральну техніку імпортного виробництва. Така ж тенденція до збільшення має місце по всім показникам порівняння даних 2016р. із даними значення середнє за три роки.

4. Показники ефективності інтенсифікації виробництва досліджуваного підприємства покращуються. Вихід валової продукції 2016 року у порівнянні з 2014 роком збільшився на 50,3 %, вихід валової продукції на 1 середньорічного працівника збільшився на 130,7 %, вихід валової продукції на 100 грн. основних виробничих засобів

збільшився на 39,1 %, повна собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції у 2014 році становила 20894,8 тис. грн. і збільшилась у 2016 році на 109,6 %.

5. Виручка від реалізації всієї сільськогосподарської продукції також збільшилася, а саме з 41993,9 тис. грн. до 666545 тис. грн., відповідно на 58,4 %.

6. Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва 2016 року у порівнянні з 2014 роком зменшився з 99,9% до 51,8%, або відповідно на 48,1%. Така велика різниця пояснюється насамперед тим, що у 2014 році спостерігалися найоптимальніші природно – кліматичні умови, а звідти збільшення урожайності і як наслідок збільшення рівня товарності та прибутку..

7. Урожайність озимої протягом останніх трьох років була не рівномірною, найбільшою вона була у 2014 році – 65,6 ц/га, а найменшою у 2012 році – 35,3 ц/га. Відношення 2016 року до 2014 року свідчать про те, урожайність зменшилася на 31,6%.

8. Відхилення посівів зернових від плану у звітному році, порівняно з плановим, свідчить про те, що урожайність озимої пшениці склала 44,9 ц/га, а посівна площа - 1279 га. Таким чином отримали валовий збір у 57476 ц озимої пшениці. Отримавши при цьому перевиконання плану на 8876 ц. Це свідчить про те, що валовий збір озимої пшениці отримали на 18,2 % більше, ніж очікували. Якщо розглянути зернові і зернобобові всього, то план перевиконано на 17230 ц або на 22,8%.

9. Восени 2015 року погодні умови майже на всій території України були несприятливими за рівнем зволоження та температурним режимом, що стало основною причиною зменшення посівних площ та урожайності озимої пшениці.

10. Реалізувати стратегію проникнення на ринок, як головну стратегію підвищення конкурентоспроможності в

досліджуваному підприємстві можливо при застосуванні наступних заходів:

- зниження витрат виробництва та збуту за рахунок зниження витрат на 1 ц продукції;
- активізація рекламної діяльності в господарстві;
- переконування споживачів збільшувати купівлю продукції;
- встановлення знижок на придбання великої партії продукції;
- залучення до споживання товару нових споживачів, які раніше використовували товари конкурентів;
- розвиток збутової мережі – проводити маркетингові дослідження по пошуку нових вигідних каналів збуту продукції;
- вихід із неприбуткових сегментів – скоротити найбільш збиткові галузі та направити вивільнені кошти на розвиток зернового виробництва;
- збільшити обсяг продажу продукції переробки зерна.

11. Зростання економічної ефективності виробництва озимої пшениці та в цілому всіх вирощуваних культур передбачає покращення якості продукції при одночасному скороченні витрат на одиницю продукції. Тільки шляхом інтенсивного розвитку господарство має можливість покращити свої показники. Інтенсифікація досягається шляхом підвищення врожайності культур та продуктивності тварин.

12. Основні заходи для збільшення ефективності виробництва зерна:

- підвищення родючості землі;
- застосування науково обґрунтованих технологічних карт;
- раціональне використання трудових ресурсів;

- використання високоякісного посівного матеріалу;
- внесення в ґрунт високоякісних гербіцидів;
- застосування новітньої техніки;
- своєчасний збір врожаю та правильне зберігання.

13. В запропонованій технологічній карті відображені всі необхідні операції для покращення економічних показників господарства, збільшення урожайності та родючості земель, за рахунок внесення органічних добрив.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Баранова К.І. Деякі аспекти підвищення конкурентоспроможності виробництва зерна аграрними підприємствами України / К.І. Баранова // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». (Харків, 6 квітня 2018р.) – Харків: ХНТУСГ, 2018. – с. 45-48.

2. Баранова К.І. Сучасні проблеми формування конкурентоспроможності аграрних підприємств в Україні / К.І. Баранова // Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. – Харків: ХНТУСГ, 2018. – Вип. 1. – с. 3-5.

3. Баранова К.И. Основные направления повышения конкурентоспособности зернопроизводства аграрными предприятиями Украины / К.И. Баранова, О.В. Подольская // Формирование организационно-экономических условий эффективного функционирования АПК : сборник научных статей X Международной научно-практической конференции (Минск, 24–25 мая 2018 г.) / редкол.: Г.И. Гануш [и др.]. – Минск : БГАТУ, 2018. – с 272-277.

АНОТАЦІЯ

Баранова К.І. «Удосконалення управління конкурентоспроможністю продукції аграрного підприємства при вирощуванні озимої пшениці»

В дипломній магістерській роботі розглянуто теоретичні основи управління конкурентоспроможністю продукції в аграрному підприємстві. Проведено аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства, визначено склад і структуру земельних ресурсів, обсяг і структуру валової і товарної продукції, здійснено оцінку забезпеченості основними і оборотними засобами та ефективності виробництва озимої пшениці. Надано пропозиції щодо перспектив розвитку та шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства при вирощуванні озимої пшениці.

Ключові слова: ефективність, конкурентоспроможність, маркетинг, якість, технологічна карта, фінансовий результат.

SUMMARY

K.I. Baranova «Improving the management of competitiveness of agrarian enterprises' products in growing winter wheat»

In the master's thesis the theoretical bases of the competitiveness of production management in the agrarian enterprise are considered. The analysis of the efficiency of the use of industrial resources of the enterprise, the composition and structure of the land resources, the volume and structure of gross and commodity products, the estimation of the availability of basic and circulating means and the efficiency of winter wheat production has been determined. The proposals on the prospects of development and ways of increasing t

Key words: efficiency, competitiveness, marketing, quality, technological card, financial result.

Комп'ютерний набір і верстка
К.І. Баранова

Підп. до друку 05.11.2018. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № __

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.